

Au trecut 20 de ani de la Revoluția din 1989. Dacă la început eroii noștri erau priviți cu respect și recunoștință, în prezent, abia se mai vorbește de ei. Pe nedrept, un con de umbră s-a așternut peste cei care se odihnesc în mormite și peste faptele lor. Dar cei care au pierdut pe cineva drag în acele momente dramatice știu ce înseamnă trecerea acestor ani.

Împovărați de durere, se duc la cimitire să-și plângă copiii, frații, părinții. Drama acestora este și mai mare când nu au decât morminte goale la care să aprindă o lumânare. Doar o fotografie pusă pe o cruce o întâmpină de fiecare dată pe mama care își caută în zadar copilul ucis pentru că a vrut o viață mai bună, a vrut libertate.

Margareta Florian este una dintre multele mame care și-au pierdut copiii în tragicele evenimente din '89, de la Timișoara. Fiul ei, Tiberiu Anton Florian, a plătit cu viața pentru că a dorit să fie liber. A devenit erou. Cu lacrimi în ochi, cu sufletul cuprins de durere, își aduce aminte de împrejurările în care și-a pierdut copilul.

După ce a absolvit Liceul "Dragoș Vodă", Tibi a dat examen și a intrat la Facultatea de Mecanică Agricolă din cadrul Politehnicii de la Timișoara. "Era un tânăr plin de viață, care își dorea mult să-și facă un viitor. Erau vremuri grele. Mă bucuram pentru el și abia așteptam să vină acasă de Crăciun. Urmărind la televiziunea maghiară un reportaj despre situația tensionată de la Timișoara, l-am sunat la cămin pe Tibi și l-am rugat să nu iasă pe străzi. Mi-a promis că nu va ieși", își amintește Margareta.

• Acces interzis în spital

Era în 17 decembrie. Pe 18 decembrie, mama unui coleg a sunat-o și i-a spus să încerce să vină la Timișoara, deoarece Tibi a fost rănit și transportat la Spitalul Județean și nu avea niciun act asupra lui. În spital nu putea intra nimeni. "Am luat primul tren spre Timișoara. Era o atmosferă apăsătoare în tren. Trenul era plin de militari cu bastoane. Nimeni nu avea curajul să vorbească sau să plângă", povestește Margareta.

În Timișoara, împreună cu Rudolf Lemak, un coleg sighetean de-al lui Tibi, și o colegă care o așteptau, s-a dus la Spitalul Județean. În fața clădirii erau comasate importante forțe de miliție, securitate, armată. Nu i s-a permis să intre și a fost amenințată că va fi împușcată. Femeia le-a spus celor care păzeau intrarea spitalului că îi este rău. I s-a permis accesul în policlinică. "Am rugat o asistentă să mă lase să intru prin policlinică în spital. Speriată, aceasta m-a refuzat", a spus Margareta. A revenit și a mai încercat să intre, dar fără rezultat.

- Căutări disperate

În 20 decembrie a reușit cu greu să se reîntoarcă la Sighet. Au urmat clipe de disperare. "Nu știam nimic de Tibi. Nu doresc nimănui să treacă prin așa ceva", spune Margareta, cu ochii în lacrimi. În luna ianuarie, a revenit la Timișoara. A luat la rând toate spitalele. Cu poza lui Tibi în mână, întreba, peste tot, de el. În zadar. A reușit doar să afle că acesta a fost transportat de un student la spital. Mai bine de o jumătate de an, a făcut demersuri la autorități, în speranța că va afla ceva despre fiul ei. După lungi insistențe, i s-a permis să caute printre hainele provenite de la cadavrele din incinta Spitalului Județean. "Nu vă pot spune ce imagine era acolo. A fost groaznic. Haine pline de sânge, care miroseau îngrozitor. Urmele de gloanțe se vedeau pe îmbrăcăminte", își amintește femeia.

- Incinerat în București

După o perioadă, a reușit să vorbească cu medicul legist din cadrul Spitalului Județean, care i-a confirmat, după ce a văzut poza lui Tibi, că a murit prin împușcare. Tot acel medic i-a spus că s-au făcut fotografii cu cadavrele aduse, dar filmele au fost confiscate de Securitate. Încet-încet, începeau să apară indicii. În anul 1991, i s-a înmănat și certificatul de deces. "Orice speranță mi-a fost năruită. Tibi a murit pe 17 decembrie împușcat", a spus Margareta. În urma anchetelor făcute de mass-media, Margareta a aflat că și cadavrul lui Tibi, alături de alte cadavre, a fost ridicat și dus la București, unde au fost incinerate, iar cenușa a fost aruncată într-o gură de canal. Mama îndurerată i-a făcut un mormânt fiului căzut. L-a "îngropat" creștinește. Dar mormântul este gol, precum e și sufletul ei.

- ...Viu în amintirea celor dragi

Cel care l-a văzut pentru ultima oară în viață pe Tiberiu este un alt erou al revoluției - sigheteanul Sebastian Văleanu. Anul 1989 i-a găsit pe amândoi studenți la Timișoara.

"Îmi este greu să vorbesc. Chiar dacă au trecut 20 de ani, evenimentele prin care am trecut și moartea bunului meu prieten Tibi m-au marcat. Puteam fi eu în locul lui. Este trist că lumea a uitat ce a fost atunci și nu este drept să uităm atât de repede aceste momente care au deschis drumul spre democrație", zice Sebastian, îngândurat.

Cei doi tineri așteptau cu nerăbdare sosirea vacanței de iarnă. Își făceau planuri pentru sărbători. Nu a fost să fie așa. În loc de colinde, au avut parte de șuierul gloanțelor de mitralieră.

- Începutul sfârșitului

"Evenimentele au început la Timișoara încă din data de 14 decembrie. Atunci s-au adunat primele grupuri de cetățeni. Încă nu știam nimic de intenția autorităților de a-l evacua pe pastorul Tokes. Abia în 15 decembrie am observat că s-au strâns tot mai multe persoane în Piața Maria, în fața casei lui. Văzusem aceste grupuri și în data de 14 decembrie, dar nu știam de ce se adunaseră. Am auzit pentru prima dată cuvinte care cereau căderea regimului și a dictaturii lui Ceaușescu", rememorează Sebastian.

În seara de 15 decembrie, oamenii au oprit circulația tramvaielor în zona Pieței Maria. Tot atunci, au fost scandate primele lozinci anticomuniste: "Jos Ceaușescu! Jos comunismul!" Sebastian s-a alăturat acestor protestatari, urcându-se în spatele unui tramvai oprit. În 16 decembrie, în zona căminului studentesc, s-au auzit primele focuri de armă. "Dacă în 14 decembrie grupurile de protestatari erau mici, în 16 decembrie au devenit tot mai numeroase. În 17 decembrie, Timișoara a devenit un oraș asediat de armată, miliție, Securitate. Atunci a început să se tragă direct asupra manifestațiilor", povestește Sebastian.

- Eroul de după moarte...

Tiberiu a fost declarat cetățean de onoare al municipiului Sighetu Marmăției. Imediat după 1989, autoritățile își mai aduceau aminte de el și depuneau o coroană la mormântul său. În ultimul timp, însă, au uitat că Sighetul are un erou de care nu pot fi decât mândri și că poate mulți își datorează scaunele căldute tocmai sacrificiului acestui tânăr, care nu a ezitat să înfrunte tirania. "Mă doare foarte tare această atitudine. Tibi ar fi împlinit, pe 26 decembrie 1989, 20 de ani. A fost împușcat de tineri din generația lui, aflați în armată", arată Margareta.

Ciudat este faptul că a primit citații atât pe numele ei, cât și pe al lui Tibi, în cadrul procesului în care erau implicați generalii Stănculescu și Chițac.

"Înțeleg să-mi trimită mie, care sunt parte civilă în acest proces, ca toți ceilalți urmași ai celor căzuți la Timișoara, dar să trimită citații pe numele băiatului decedat... Oare ei nu știu că el nu mai este și că ce a mai rămas din el a fost aruncat într-o gură de canal din apropierea crematoriului «Cenușa» din București?", se întreabă mama.

- 20 de secunde de coșmar

În 17 decembrie, o parte dintre studenți a dorit să se alăture manifestațiilor, care se îndreptau spre Calea Girocului. Printre ei se găseau și Sebastian și Tibi. Au întâlnit un pluton de militari echipați de război. "Plutonul a luat poziție de tragere și a deschis focul asupra noastră. Înainte ca soldații să deschidă focul, m-am aplecat să îmi leg un șiret. M-am aruncat după un plop, care a fost efectiv tăiat de gloanțe. Focul a durat 20 de secunde. Gloanțele îmi șuierau pe la urechi. După ce și-au golit încărcătoarele, soldații au plecat. Cel mai șocant moment al vieții mele a fost când m-am ridicat și l-am văzut pe Tibi, alături de alți patru colegi, la pământ. Tibi era împușcat în patru locuri. Gloanțele îi loviseră gâtul, umărul, pieptul și stomacul. Când m-am apropiat de el, era încă în viață. Am încercat să-i duc pe colegii răniți la spital. Pe străzi nu se putea circula, nu aveam de unde da telefon", își amintește Sebastian. Au cerut ajutorul studenților arabi, care aveau mașini personale. "L-am pus pe Tibi pe bancheta din față, iar pe ceilalți în portbagaj. Am crezut că îi putem salva. A fost ultima oară când l-am văzut", arată sigheteanul.

- "Săltat" de Securitate

S-a întors pe Calea Girocului, pentru a se alătura celorlalți manifestați. Acolo era un adevărat război. Au fost aduse și tancuri. "Am văzut scene terifiante: oameni îmbrăcați în haine militare spintecau cu baioneta brațele unor femei însărcinate. Eu am fost lovit cu un pat de pușcă în cap și am leșinat", mai spune tânărul. Când și-a revenit, s-a îndreptat spre căminul studenților. Era plin de sânge și în stare de șoc. În 19 decembrie, a plecat spre casă, cu trenul. Când a ajuns la Sighet, a fost întâmpinat de ofițeri de securitate. "M-au luat direct de la gară și mi-au spus că sunt arestat la domiciliu. Mi-au mai spus să merg acasă, să nu ies și să nu iau legătura cu nimeni", își amintește Sebastian.

- Bătăi și interogatorii

A fost chemat la Securitate, unde a început interogatoriul, condus chiar de șeful Securității. "M-au și bătut, dar, după bătăile de la Timișoara, acestea erau floare la ureche. Mi s-a cerut să spun tot ce am făcut la Timișoara. Voiau să știe tot. Prima dată am vrut să neg. Știam ce mă așteaptă. Dar ce m-a șocat cel mai tare a fost că mi-au arătat o fotografie cu mine când urcam în tramvaiul din Piața Maria, în data de 15 decembrie. Mi-am dat seama că nu mai are rost să neg. Știau deja totul. M-au ținut la Securitate până a doua zi. Am avut noroc că a căzut regimul în 22 decembrie. Altfel, nu știu ce s-ar fi întâmplat. Nu îmi pare rău că am participat la evenimente și aș face-o din nou dacă ar fi nevoie. Ce este trist e că autoritățile ne-au uitat. La manifestările dedicate Zilei Naționale, de exemplu, nici nu am fost chemat. Nu merităm acest tratament. Nu vrem decât puțin respect, și atât", a conchis eroul uitat.

Liviu Siman

Sursa: [Glasul Maramuresului](#)